

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

імені М. П. ДРАГОМАНОВА

Гуменюк Тетяна Броніславівна

УДК 378.016:687.1(043.3)

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ
КОНСТРУЮВАННЯ І МОДЕЛЮВАННЯ ОДЯГУ
В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ТЕХНОЛОГІЙ**

13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни)

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня

кандидата педагогічних наук

Київ – 2011

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
КОРЕЦЬ Микола Савич,
Національний педагогічний університет імені
М. П. Драгоманова, Інститут гуманітарно-технічної
освіти, директор.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
ТИТАРЕНКО Валентина Петрівна,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка, декан факультету технологій та
дизайну;

кандидат педагогічних наук,
ХАРИТОНОВА Валентина Василівна,
Уманський державний педагогічний університет імені
Павла Тичини, доцент кафедри теорії та методики
навчання технологій.

Захист відбудеться 13 грудня 2011 року о 12.00 на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.19 в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9).

Автореферат розіслано 11 листопада 2011 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

М. П. Малезик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність проблеми. Освітня політика та стратегія сучасної України, відображена в Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», у Програмі «Освіта. Україна ХХІ століття», у Доктрині розвитку педагогічної науки, у Державній програмі «Вчитель», засвідчує нові якісно-кількісні підходи до підготовки вчителя ХХІ століття.

Сучасна освітня ситуація, що має місце на фоні активних інноваційних процесів у соціальній та економічній сферах життя нашого суспільства, висуває на перший план проблему підготовки педагогічних кадрів якісно іншого рівня, здатних працювати в інноваційній, зорієнтованій на розвивальні процеси школі.

Підготовка фахівців у галузі освіти протягом багатьох років досліджувалась багатоаспектно. Цій проблемі присвячені роботи: про роль учителя в суспільстві, методології та теорії розвитку його особистості (В. П. Андрущенко, С. І. Архангельський, Є. П. Білозерцев, П. П. Блонський, С. Г. Вершловський, Н. В. Кузьміна, В. М. Мадзігон, В. О. Сластьонін, В. К. Сидоренко, Н. Ф. Тализіна та ін.); спрямовані на вдосконалення навчального процесу та професійної підготовки вчителів (О. А. Абдуліна, Ю. К. Бабанський, В. П. Беспалько, А. А. Вербицький, В. М. Вергасов, Ф. Н. Гоноболін, Е. А. Гришин, С. Б. Єлканов, А. В. Касперський, В. А. Кан-Калик, М. С. Корець, А. П. Кудін, В. М. Мадзігон, М. Д. Нікандров, О. С. Падалка, В. О. Сластьонін, В. К. Сидоренко, В. В. Стешенко, М. М. Солдатенко, В. П. Титаренко, А. П. Тряпціна та ін.); про соціалізацію особистості та гуманізацію педагогічної освіти (К. А. Абульханова-Славська, Ш. О. Амонашвілі, В. П. Андрущенко, О. Г. Асмолов, А. А. Бодальов, В. Г. Кремень, Є. Н. Шиянов та ін.); з формування у студентів готовності до здійснення різних видів педагогічної діяльності (О. А. Абдуліна, Ю. П. Азаров, О. В. Биковська, О. М. Коберник, М. С. Корець, Є. В. Кулик, А. І. Міщенко, Л. В. Оршанський, Д. О. Тхоржевський, В. К. Сидоренко, Л. Ф. Спирін та ін.).

Велику роль у становленні майбутніх учителів технологій відіграють технічні знання. Сучасна педагогічна наука має у своєму арсеналі значні досягнення з питань загальної педагогіки та викладання технічних дисциплін у навчальних закладах різних рівнів. Зокрема, заслуговують на увагу дисертаційні роботи, які висвітлюють окремі питання підготовки майбутніх учителів технологій; розвитку творчих, технічних, професійних здібностей; особливості змісту та методики обслуговуючої праці (І. С. Волошук, О. П. Гнеденко, О. В. Губенко, Й. М. Гушулей, Л. І. Денисенко, Н. П. Знамеровська, Ю. В. Кирильчук, Т. В. Кравченко, Г. Т. Мамус, А. А. Мізрах, В. І. Перегудова, В. Н. Рибінцев, Б. В. Сіменач, В. П. Титаренко, Л. І. Хоменко, О. С. Чашечнікова, В. І. Чепок, З. М. Шаповал, Л. М. Шпак, В. В. Харитонова та ін.). Та аналіз стану викладання технічних і спеціальних дисциплін у ряді ВНЗ країни свідчить, що сьогодні ще не усунуено форми пасивно-інформативного навчання студентів, переважає неузгодженість між структурою змісту технічних дисциплін і спеціальних навчальних курсів та вимогами фахової підготовленості молодих спеціалістів.

Вибір теми дисертаційного дослідження визначений потребами розвитку педагогічної теорії і практики в нових соціально-економічних умовах і продиктований такими обставинами: по-перше, реформування системи освіти в

Україні, розвиток тенденцій її демократизації і гуманізації диктує необхідність зміни підходів до організаційного і змістового аспектів освіти, посилення ролі фахової підготовки майбутніх учителів; по-друге, інтеграційні перетворення різних галузей знань, утворення на їх стику нових наук, збільшення інформаційних потоків, що спостерігається в останні роки, вимагають розробки і використання нових форм і методів навчання, адекватних процесам, які відбуваються; по-третє, зміна підходів до трудового та початкового професійного навчання, нового змістового наповнення освітньої галузі «Технології» ставить завдання щодо підготовки майбутніх учителів технологій, які будуть відповідати оновленим вимогам освітньої системи і здатних ефективно працювати в сучасних, динамічно мінливих соціально-економічних умовах.

Актуальність і доцільність дослідження проблеми проектування методики навчання конструювання і моделювання одягу в процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій зумовлені також низкою суперечностей між:

- багатовекторністю теоретичних і практичних підходів до підготовки майбутніх учителів технологій та проблемою фахової підготовки (зміст підготовки, методика навчання, умови перебігу навчального процесу), яка до сьогодні не знайшла належного відображення у психолого-педагогічних дослідженнях, зокрема, не розроблено моделі предметно-орієнтованого середовища навчання, не визначено технологію її ефективної реалізації;

- зміною сутності конструювання і моделювання одягу в системі підготовки вчителів технологій та нерозробленістю методики навчання, зокрема зміст навчання потребує оновлення та наукового обґрунтування добору і структурування навчального матеріалу;

- недостатньо розвиненою системою дидактичного забезпечення в процесі фахової підготовки вчителів технологій і сучасними вимогами до якості освіти.

На підставі викладених вище міркувань проблема дослідження полягає в необхідності розробки предметної методики навчання з урахуванням дидактичних можливостей сучасних освітніх середовищ і педагогічних технологій, наукових підходів до формування змісту навчання конструювання і моделювання одягу у процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

Актуальність визначеної проблеми, її недостатня розробленість та необхідність вирішення виявлених суперечностей зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: «Методика навчання конструювання і моделювання одягу в процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано згідно з тематичним планом науково-дослідної роботи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова «Зміст, форми, методи і засоби фахової підготовки вчителів» (протокол № 5 від 28.12.2000 р.), «Розробка наукових основ двоступеневої системи професійної підготовки вчителів для освітньої галузі «Технології» на основі компетентнісного підходу» (РК 0109U006011), 2009 – 2011 р. Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 4 від 25 листопада 2010 р.) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації

наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 2 від 22 лютого 2011 р).

Мета дослідження – науково обґрунтувати, розробити і експериментально перевірити методику навчання конструювання і моделювання одягу в процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати стан дослідження педагогічних інновацій у форматі предметної методики навчання.

2. Розробити та науково обґрунтувати модель освітнього середовища навчання конструювання і моделювання одягу в процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

3. Розробити та обґрунтувати методику навчання конструювання і моделювання одягу як технологічний компонент освітнього середовища.

4. Здійснити добір і структурування навчально-інформаційного забезпечення з конструювання і моделювання одягу.

5. Експериментально перевірити результативність розробленої методики.

Об'єкт дослідження – процес фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

Предмет дослідження – методика навчання майбутніх учителів технологій конструювання і моделювання одягу.

Для вирішення поставлених завдань було використано такі **методи дослідження**:

теоретичні: аналіз літературних джерел; концептуально-порівняльний і системно-структурний аналіз для виявлення процесів формування змісту; прогнозування, моделювання і проектування для розроблення й обґрунтування методики навчання конструювання і моделювання одягу в процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій;

емпіричні: педагогічне спостереження за діяльністю студентів; опитування, анкетування, бесіди з викладачами навчальної дисципліни «Конструювання і моделювання одягу» педагогічних ВНЗ; ретроспективний аналіз власного досвіду у використанні педагогічних інновацій у навчальному процесі; педагогічний експеримент для перевірки ефективності розробленої методики навчання конструювання і моделювання одягу;

математичні: методи теорії матриць та графів; методи математичної статистики для визначення достовірності обробки результатів дослідження та кількісного і якісного аналізу результатів експерименту.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що:

вперше теоретично обґрунтовано методику навчання конструювання і моделювання одягу, яка є технологічним компонентом освітнього середовища фахової підготовки майбутніх учителів технологій; розроблено модель предметно-орієнтованого середовища навчання конструювання і моделювання одягу;

удосконалено організацію навчального процесу з конструювання і моделювання одягу шляхом розробки навчально-методичного забезпечення дисципліни та запровадження до навчального процесу сучасних технологій навчання;

набуло подальшого розвитку теоретичне обґрунтування змісту та структури навчальної дисципліни «Конструювання і моделювання одягу» для інтенсифікації та підвищення ефективності фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

Практичне значення результатів дослідження полягає у розробці змісту та методики навчання конструювання і моделювання одягу, зокрема навчально-методичного забезпечення та створення дидактичних умов для навчального процесу шляхом формування предметно-орієнтованого освітнього середовища навчання і запровадження до навчального процесу технологій проектного та проблемного навчання, ділових ігор, модульного навчання, технології інтеграції в освіті, авторизованого навчання.

Матеріали дослідження можуть бути використані для подальшого удосконалення фахової підготовки майбутніх учителів технологій та у процесі стажування і підвищення кваліфікації викладачів технічних дисциплін, зокрема конструювання і моделювання одягу.

Впровадження результатів дослідження. Основні результати дослідження впроваджені у навчальний процес підготовки вчителів технологій в Інституті гуманітарно-технічної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (№ 03-10/3611 від 08.11.2010 р.), у Слав'янському державному педагогічному університеті (№ 68-11-188 від 17.08.2011 р.), в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (№ 67/10-84 від 14.09.2011 р.), у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка (№ 4207/01-30/63-09 від 12.09.2011 р.), у Рівненському державному гуманітарному університеті (№ 237 від 07.07.2011 р.).

Вірогідність та обґрунтованість результатів дослідження забезпечується коректністю вихідних даних; застосуванням комплексу методів дослідження, адекватних його об'єктові, предмету, меті і завданням; підтвердженням основних теоретичних положень результатами експериментальної перевірки та реалізацією основних розробок у процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

Особистий внесок здобувача. Одержані результати дисертаційного дослідження є авторською розробкою деяких аспектів теорії та методики навчання студентів технічних дисциплін. Ідеї та думки, що належать співавторам публікацій, не використовувалися у матеріалах дисертації.

У спільних роботах автору належать: [2] – визначення порядку організації діагностики якості успішності та характеристика її компонентів; [6] – розробка проекту змісту підготовки бакалаврів – учителів технологій і креслення; [10] – розробка проекту навчального плану підготовки вчителів технологій; [11] – оптимізація нормативної частини змісту підготовки майбутніх учителів технологій і креслення відповідно до положень і рекомендацій МОН України; [14] – розробка навчальних програм з конструювання і моделювання одягу та практикуму з обробки текстильних матеріалів; [15] – програма технологічної практики у галузі швейного виробництва; [16] – упорядкування програм практик Інституту гуманітарно-технічної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова; [17, 18] – удосконалені навчальні програми з конструювання і моделювання одягу, практикум з обробки текстильних матеріалів, розробка навчальної програми з технології швейного виробництва; [19] – розробка

розділів «Технічне конструювання» (§ 5, § 6, § 7, § 8) та «Монтаж виробу» (§ 16, § 17, § 18, § 19, § 20).

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дисертаційної роботи доповідались та обговорювались на:

міжнародних конференціях і науково-практичних семінарах: «Preparing of teachers of labor and professional training in the XXI century», Київ, 2008 р.; «Системи управління», Київ, 2008 р.; «Сучасні тенденції розвитку технологічної та професійної освіти в Україні у контексті європейської інтеграції», Умань, 2010 р.; «Наукова еліта як соціально-економічний фактор розвитку держав в умовах глобалізації», Київ, 2010 р.; «Науково-методичні засади управління якістю освіти в університетах», Київ, 2011 р.; «Основні напрями реформування технологічної та професійно-технічної освіти», Київ, 2011 р.;

науково-практичних всеукраїнських конференціях: «Університет – позашкільний навчальний заклад – загальноосвітній навчальний заклад», Київ, 2010 р.; «Освітня галузь «Технологія»: реалії та перспективи», Київ, 2010 р.;

науково-методичних конференціях і семінарах в Інституті гуманітарно-технічної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова протягом 2001 – 2011 рр.

Публікації. Основні результати дослідження відображені у 19 публікаціях, серед них: 10 статей у наукових фахових виданнях, затверджених ВАК України (7 – одноосібних, 3 – у співавторстві, з яких 2 статті у співавторстві з науковим керівником М.С.Корцем); 1 наукова стаття у співавторстві з науковим керівником професором М. С. Корцем, опублікована у матеріалах наукової конференції; 8 – у науково-методичних виданнях та методичні рекомендації (2 – одноосібні, 6 – у співавторстві).

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків (13) та списку використаних джерел (257 найменувань, з них 6 – іноземною мовою). Робота містить 18 таблиць та 31 рисунок. Загальний обсяг роботи – 440 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми, визначено і сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження; висвітлено наукову новизну, практичне значення роботи та особистий внесок здобувача, наведено відомості про апробацію дисертації та впровадження її результатів.

У першому розділі «Педагогічні інновації методики предметного навчання» досліджено теоретико-методологічні основи педагогічного проектування, розкрито сутність технологічного підходу в навчальному процесі, визначено процес формування та структуру освітнього середовища для розробки методики предметного навчання.

Сьогодні педагогічні проблеми часто вирішуються шляхом створення та впровадження в освітній процес інноваційних систем. Методологічною основою інноваційного розвитку є педагогічне проектування.

На основі зведених воєдино матеріалів численних наукових публікацій з різних галузей: системного аналізу, який розглядає, переважно, питання

проектування систем; управління проектами, де в основному, відповідно до назви, розглядаються лише питання управління освітніми установами; з педагогічного проектування і моделювання; результатів науково-педагогічних і психологічних досліджень з питань рефлексії виокреслюється проблема педагогічного проектування навчального процесу у вищій школі.

Очевидним є те, що робоче поле методики предметного навчання стає джерелом формування категоріальних пар – «проектування і технологія» та «проектування і середовище». Це підтверджується тим, що: розробка (удосконалення, оптимізація та ін.) методики навчання неможлива без педагогічного проектування, в якому технологічний підхід є невід'ємною складовою проектно-технологічної діяльності; методика предметного навчання включає проектування змісту навчальної дисципліни, технології навчання та її науково-методичного забезпечення, що дає нам підстави говорити про проектування педагогічної системи, функціонування якої можливе тільки у певному освітньому середовищі.

Теоретичний аналіз проблеми свідчить, що під педагогічною технологією розуміється система найбільш раціональних способів досягнення педагогічної мети, наукова організація навчально-виховного процесу, що визначає найбільш раціональні й ефективні способи досягнення поставлених цілей.

Аналіз дослідження поняття «педагогічна технологія» дає нам підстави розглядати його за трьома аспектами: науковим (педагогічна технологія – складова педагогічної науки, що проектує педагогічні процеси у педагогічних системах); процесуально-описовим (опис, алгоритм процесу, сукупність цілей, змісту методів і засобів для досягнення гарантованих результатів запланованої мети); процесуально-дійовим (здійснення технологічного процесу, функціонування всіх особистісних інструментальних і методологічних педагогічних засобів).

Науковий підхід до проблеми педагогічних технологій опирається на класифікацію, метою якої є упорядкування різноманітності наявних технологій на основі чітко визначених ознак. На нашу думку, класифікаційні ознаки технології навчання впливають із самого визначення «педагогічної технології» як моделі навчання, зорієнтованої на досягнення кінцевого гарантованого результату. Тому першим класифікаційним параметром технології має бути загальна цільова спрямованість, а другим – основний шлях, яким ця мета досягається. У вузівському навчанні у процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій за загальноцільовою спрямованістю можна визначити три великі групи технологій: ті, що забезпечують засвоєння студентами знань, умінь і навичок (технології повного засвоєння); такі, що спрямовані на розвиток у студентів пізнавальних можливостей (технології розвивального навчання) і такі, що націлені на розвиток технічних і творчих здібностей студентів (технології розвиваючого навчання зі спрямованістю на розвиток творчих якостей особистості). Варто зазначити, що під час ідентифікації технології педагогічного процесу найчастіше зустрічається поєднання або проникнення однієї технології в іншу.

Методологією, здатною успішно реалізувати основні функції і досягти головної мети – підвищення якості освіти, є методологія середовищного підходу в навчально-виховному процесі.

Здійснений нами аналіз освітнього середовища як об'єкта сучасних досліджень у галузі соціально-гуманітарних наук засвідчив, що інтерес до проблеми середовища актуалізований у дисциплінах, які пов'язують теорію з практикою сучасної освіти: філософія освіти, соціологія освіти, психологія освіти та педагогіка, методика предметного навчання тощо.

Аналізуючи психолого-педагогічну літературу, ми з'ясували, що існує цілий спектр трактувань поняття «освітнє середовище». Особливо важливими з них є ті, що слугують реальними методологічними вузлами породження соціально-педагогічних практик – діагностики, моніторингу, проектування і моделювання навчально-виховного процесу. Сьогодні є актуальною психолого-педагогічна концепція середовищно-орієнтованого навчання, яка використовує як базове поняття предметно-орієнтоване освітнє середовище. Під предметно-орієнтованим освітнім середовищем ми розуміємо найближче у ставленні до суб'єкта (індивідуального або групового) оточення, яке реалізує функції навчання, виховання і розвитку, наявні на конкретному організаційному рівні структури системи освіти.

Виходячи із розуміння фахової підготовки майбутніх учителів технологій як динамічної компоненти в предметній галузі «Технології», ми вважаємо, що умовами її формування і розвитку є: наявність ціннісно-цільових установок суб'єкта, наявність навчально-інформаційного забезпечення, методів і технологій засвоєння і трансформації отриманої інформації, можливостей застосування технічних знань і умінь різного рівня сформованості, процедури моніторингу, оцінювання і необхідної корекції результатів навчання, навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення навчального процесу.

Завдяки аналізу наукових робіт вітчизняних і зарубіжних авторів та психолого-педагогічної літератури з даної проблематики нами виявлено напрями підвищення ефективності навчання конструювання і моделювання одягу шляхом розробки методики із застосуванням інноваційних підходів у педагогічній діяльності, що передбачає розробку моделі предметно-орієнтованого середовища навчання, конструювання змісту навчальної дисципліни та технологізацію методики навчання конструювання і моделювання одягу у процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

У другому розділі **«Методичні засади навчання конструювання і моделювання одягу в процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій»** обґрунтовано та створено модель предметно-орієнтованого середовища навчального процесу з конструювання і моделювання одягу, розроблено методику навчання відповідної дисципліни, здійснено добір та структурування навчального матеріалу, який покладено в основу програми навчальної дисципліни «Конструювання і моделювання одягу».

На рівні конкретного дослідження нами сформульовано концепцію фахової підготовки майбутніх учителів технологій, сутність якої відображається в уявленнях про те, що навчання, побудоване на цілеспрямованій інтенсивній рефлексивній продуктивній взаємодії суб'єкта з освітнім середовищем навчання технічних дисциплін, здатне забезпечити умови фахової підготовки майбутніх учителів технологій. Тож як методологічний підхід до розробки концепції

навчання конструювання і моделювання одягу студентів педагогічного ВНЗ нами використано середовищний підхід, виходячи з того, що навчальне середовище має наповнюватись спеціальним предметним професійно-орієнтованим змістом.

Для обґрунтування сутності предметно-орієнтованого освітнього середовища навчання нами застосовано метод педагогічного моделювання. При цьому було висунуто основні вимоги до формування його змісту: середовище навчання повинно інтегрувати раніше набуті знання і вміння студентів, враховувати міжпредметні зв'язки, що дасть можливість розкрити характер навчальної дисципліни; середовище повинно відповідати стандарту підготовки майбутнього вчителя технологій, мати зв'язок з практикою, відповідати перспективним напрямкам розвитку суспільства з урахуванням ціннісних соціокультурних пріоритетів; зміст середовища навчання має бути зорієнтованим на розвиток основних складових професійної компетентності, формування знань, умінь і навичок, що сприяють становленню вчителя технологій, який відповідатиме вимогам сучасного суспільства; реалізація середовища навчання має здійснюватись шляхом створення проблемно-пошукових ситуацій та застосування активних й інтерактивних методів навчання; дидактична значимість має бути досягнута за рахунок здійснення різноманітних видів і форм самостійної роботи з навчальною інформацією, розвитку технічних і творчих здібностей у процесі навчання; під час формування знань і умінь необхідно дотримуватись систематичності й цілеспрямованості. Таким чином, враховуючи вимоги до формування змісту освітнього середовища і концепцію фахової підготовки майбутніх учителів технологій, нами створено модель предметно-орієнтованого середовища навчання конструювання і моделювання одягу, за допомогою якої можна розглянути кожен його складову в єдності і взаємодії (рис. 1).

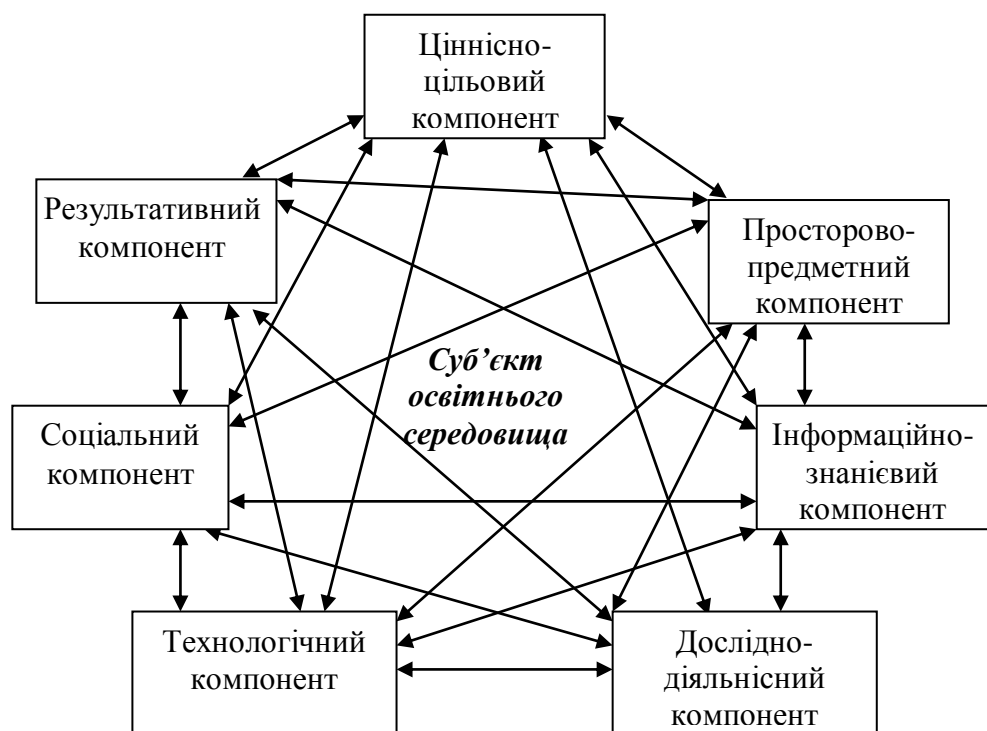

Рис. 1. Модель взаємодії компонентів предметно-орієнтованого освітнього середовища навчання конструювання і моделювання одягу

Ціннісно-цільовий компонент освітнього середовища навчання конструювання і моделювання одягу, як доводить наше дослідження, формується на основі принципів демократизації й гуманізації освіти та психолого-педагогічних факторів навчання, основними елементами яких є мотивація навчання та емоційно-почуттєва сфера студента.

Просторово-предметний компонент забезпечується певними принципами: принцип гетерогенності та складності; принцип зв'язку різноманітних функціональних зон даного компонента; принцип гнучкості й керованості; принцип організації просторово-предметного компонента освітнього середовища як носія символічних повідомлень; принцип організації індивідуалізованості (персоналізації); принцип організації автентичності (відповідності життєвим проявам), які в логіці нашого дослідження свідчать про їхній потужний потенціал у функціонуванні даного середовища.

Інформаційно-знанієвий компонент освітнього середовища навчання конструювання і моделювання одягу включає змістове наповнення шкільного предмета «Технології» як основу формування системи особистісно і професійно значимих техніко-конструкторських знань, які лежать в основі проектно-технологічної діяльності майбутніх учителів технологій, враховуючи сучасні вимоги технологічної освіти, задають достатньо високий рівень спеціальних знань з технічних дисциплін.

Дослідно-діяльнісний компонент предметно-орієнтованого середовища навчання конструювання і моделювання одягу тісно пов'язаний з інформаційно-знанієвим компонентом і націлений на формування вмінь і навичок та реалізацію проектно-діяльності студентів. Основою даного компонента є практичне навчання у формі лабораторно-практичних занять та самостійної роботи над курсовим проектом.

У роботах українських вчених-педагогів (А. І. Дьомін, І. Ф. Прокопенко, В. І. Євдокимов, В. М. Галузинський, М. Б. Євтух, В. В. Луценко) зазначається, що педагогічна технологія, яка діє нині у вищих навчальних закладах України, переважно зорієнтована на викладання наукових знань – з одного боку, і на їх засвоєння – з іншого. За результатами наших досліджень характерною особливістю *технологічного компонента* в навчальному процесі є інтенсифікація та активізація навчання, які потребують розробки сукупності навчально-методичних матеріалів для організації навчальної, самостійної, пошукової, науково-дослідної діяльності студентів. Таким технологічним інструментарієм є навчально-методичний комплекс дисципліни (НМКД) «Конструювання і моделювання одягу».

Запропонований нами навчально-методичний комплекс дисципліни «Конструювання і моделювання одягу» складається з двох блоків: НМК викладача і НМК студента, які є рівноцінними в навчально-методичному забезпеченні навчального процесу. Наявність кожного елемента навчально-методичного комплексу – необхідна умова технологізації методики навчання даної дисципліни.

Блок для викладача являє собою методичний посібник, де містяться структурна схема навчальної дисципліни, навчальна програма, вимоги державних стандартів, методичні рекомендації щодо реалізації освітнього середовища навчання конструювання і моделювання одягу, рекомендації до лабораторного

практикуму, контрольні завдання для тестування, методичні рекомендації щодо використання рейтингової оцінки у навчальному процесі; робочу програму дисципліни «Конструювання і моделювання одягу»; конспект лекцій та презентацію лекційного курсу.

Блок для студентів – це теоретико-практичний блок, який включає в себе методичні рекомендації до виконання лабораторно-практичних робіт у вигляді лабораторного практикуму; методичні рекомендації для самостійної роботи; авторизований посібник з конструювання і моделювання одягу; методичні рекомендації та індивідуальні завдання до курсового проекту. Доповнюється даний блок навчальним посібником з конструювання і моделювання одягу.

Формування *соціального компонента* освітнього середовища навчання «Конструювання і моделювання одягу» здійснюється у системі «викладач – студент» і, враховуючи особливості педагогічної освіти, являє собою соціально-поведінково-педагогічне середовище, характерне тим, що в ньому формується людина особливої професії – «Учитель». Тому культивування у навчально-виховному процесі загальноприйнятих моральних і поведінкових норм має бути пронизаний специфікою педагогічної моралі, особливими якостями професії вчителя.

Завершальним компонентом освітнього середовища навчання «Конструювання і моделювання одягу» є *результативний компонент*, що складається з контрольної-регулювальної та оцінювально-результативної складових, до яких потрібно віднести: світогляд суб'єкта навчання, його світосприймання і світорозуміння; особистісні якості студента; систему його загальнонаукових і професійних знань, навичок, умінь і звичок; вміння творчо мислити; вміння навчатися, потребу самостійно набувати та постійно творчо поповнювати свої знання, вдосконалювати практичні та інтелектуальні навички та вміння; духовну, соціально-психологічну і професійну підготовленість.

Результати дослідження вказують на те, що навчальний матеріал з конструювання і моделювання одягу, який подавався за традиційною методикою навчання, розуміють тільки 38 % студентів, а застосувати свої знання на практиці можуть всього 32 % студентів.

Ці дані та численні дослідження змістового наповнення та методики навчання конструювання і моделювання одягу дають підстави стверджувати, що сьогодні добір та структурування навчального матеріалу у відповідній галузі знань для фахової підготовки майбутніх учителів технологій, як правило, здійснюється авторитарно-інтуїтивно викладачами навчального закладу.

Зміст навчання конструювання і моделювання одягу ми формували перш за все відповідно до кваліфікаційних вимог до майбутніх учителів технологій. При цьому організаційно-педагогічна модель формування змісту навчальної дисципліни «Конструювання і моделювання одягу» складається з таких етапів: добір та логічне структурування навчально-інформаційного забезпечення навчальної дисципліни; дидактичне удосконалення і оновлення матеріалу з конструювання і моделювання одягу; вибір технології подання навчального матеріалу. Реалізація організаційно-педагогічної моделі структурування

навчального матеріалу з конструювання і моделювання одягу можлива за умови використання технології інтеграції в освіті та технології модульного навчання.

Обраний нами підхід формування змісту навчальної дисципліни можна представити графічно (рис. 2).

Рис. 2. Організаційно-педагогічна модель добору і структурування навчального матеріалу з конструювання і моделювання одягу

Встановлено, що при використанні технологічного підходу у навчальному процесі практично всі студенти засвоюють навчальний матеріал, а високих результатів досягають суб'єкти навчання не тільки з високими здібностями, а й із середніми, і навіть нижчими від середніх.

Незважаючи на те, що з'явилося багато нових педагогічних технологій, запропонований нами технологічний підхід до навчання передбачає: чітке формулювання навчальних цілей з орієнтацією на досягнення кінцевого результату; підготовку навчальних матеріалів та організацію всього ходу навчання відповідно до навчальних цілей; застосування у навчальному процесі, поряд з

традиційними підходами та методичними прийомами, технологій навчання (проблемне та проектне навчання, ділові ігри, модульне навчання); оцінку поточних результатів, корекцію навчання, спрямовану на досягнення поставлених цілей; заключну оцінку результатів.

Враховуючи величезний обсяг навчального матеріалу з конструювання і моделювання одягу та обмежені можливості в часі, нами пропонується впровадження у навчальний процес авторизованого посібника з конструювання і моделювання одягу, використовуючи при цьому ресурс мобільності та прискорення технології авторизованого навчання. Таким чином, при збереженні того самого обсягу навчальної програми можна вирішити проблему максимального опрацювання і засвоєння навчального матеріалу з конструювання і моделювання одягу.

У третьому розділі «Дослідно-експериментальна перевірка ефективності методики навчання конструювання і моделювання одягу» викладено основні етапи дослідно-експериментальної апробації методики навчання конструювання і моделювання одягу в процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

Одним із завдань нашого дослідження було перевірити в ході педагогічного експерименту конкретну реалізацію методики навчання конструювання і моделювання одягу.

Для вирішення поставлених завдань педагогічний експеримент проводився у три логічно пов'язані між собою етапи: I етап – пошуковий; II етап – констатувальний; III етап – формувальний і контролюючий.

Формувальним експериментом було охоплено 375 студентів. Його достовірність було забезпечено порівняльним аналізом емпіричних даних дослідження експериментальної та контрольної вибірок. Величина експериментальної вибірки становила 193, а контрольної – 182 студентів.

Результати впливу розробленої методики навчання на ефективність фахової підготовки майбутніх учителів технологій досліджувалися в експериментальній та контрольній вибірках упродовж 2008 – 2011 навчальних років.

У дослідно-експериментальній роботі, яка проводилась протягом 2001 – 2011 років на базі Інституту гуманітарно-технічної освіти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, у Слав'янському державному педагогічному університеті, в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини, у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, у Рівненському державному гуманітарному університеті, нами було створено умови, спрямовані на ефективність проведення експерименту та об'єктивну оцінку впливу розробленої методики навчання конструювання і моделювання одягу на якість фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

На основі аналізу сучасного стану проблеми в теорії й практиці роботи педагогічних ВНЗ розроблено показники, критерії і засоби вимірювання рівнів сформованості пізнавальної мотивації, знань, умінь і навичок майбутніх учителів технологій у галузі конструювання і моделювання одягу, здатності студентів до проектної діяльності; здійснено вибір методів обробки результатів педагогічного експерименту.

У процесі експериментальної роботи нами обрано критеріальну модель організації та управління навчальним процесом, яка поєднує ціннісно-цільовий, інформаційно-знанієвий та дослідно-діяльнісний компоненти (табл. 1).

Таблиця 1

Критеріальна модель організації та управління навчальним процесом фахової підготовки майбутніх учителів технологій

Компоненти	Критерії	Показники	Діагностичний інструментарій
Ціннісно-цільовий	<i>Вмотивованість до навчально-пізнавальної діяльності</i>	1. Рівень пізнавальної мотивації (M_1). 2. Рівень активної самостійності студентів (M_2).	Анкетування студентів з метою визначення рівня вмотивованості. Діагностика мотивів навчальної діяльності.
Інформаційно-знанієвий	<i>Оволодіння знаннями, передбаченими освітніми програмами діяльності майбутніх учителів технологій та кваліфікаційними вимогами</i>	3. Рівень сформованості знань з конструювання і моделювання одягу (K_1).	Вхідне, поточне і вихідне діагностування студентів.
Дослідно-діяльнісний	<i>Володіння вміннями і навичками з конструювання і моделювання одягу, здатність до перетворювальної діяльності</i>	4. Рівень сформованості умінь і навичок з конструювання і моделювання одягу (D_1). 5. Розробка проектів (D_2).	Аналіз та оцінювання об'єктів і результатів навчальної діяльності студентів.

Відповідно до визначених компонентів нами розроблено критерії, показники та дібрано діагностичний інструментарій визначення ефективності методики навчання конструювання і моделювання одягу в процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

Для формування ціннісно-цільової, інформаційно-знанієвої та дослідно-діялісної готовності викладачів до використання запропонованої нами методики навчання «Конструювання і моделювання одягу» в процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій були проведені навчально-методичні семінари, відкриті заняття із застосуванням даної методики навчання. Після цього 92% викладачів із 21 опитаних підтримали доцільність та готовність застосовувати методику навчання «Конструювання і моделювання одягу» у процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій. При цьому викладачі вказали на те, що початкова апробація методики навчання «Конструювання і моделювання одягу» довела доцільність використання технологічного і середовищного підходів у процесі педагогічного проектування, оскільки позитивних змін набули ціннісно-цільовий, інформаційно-знанієвий та дослідно-діялісний компоненти навчання дисципліни «Конструювання і моделювання одягу».

У роботі обґрунтовується система рівнів навчально-пізнавальної діяльності та рівні сформованості показників ефективності навчання конструювання і моделювання одягу. Відповідно до чого нами визначені репродуктивний, продуктивний та творчий рівні навчально-пізнавальної діяльності та рівні їх сформованості: високий, середній, низький.

Для статистичного підтвердження достовірності отриманих результатів формульованого експерименту за відібраними критеріями та їх показниками використовувався статистичний критерій (t-критерій Стьюдента).

У процесі аналізу результатів дослідно-експериментальної апробації розробленої методики порівнювалися показники експериментальної та контрольної вибірок (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка показників успішності контрольних та експериментальних вибірок

Показник	Позн.	k	Експериментальні дані, %		
			на початку експ. ($x_{cp} - y_{cp}$)	після експ. ($x_{cp} - y_{cp}$)	Приріст
Рівень пізнавальної мотивації	M ₁	1	0,383	6,058	5,675
Рівень активної самостійності студентів	M ₂	1	1,08	9,817	8,737
Рівень сформованості знань з конструювання і моделювання одягу	K ₁	2	1,575	5,533	3,958
Рівень сформованості умінь і навичок з конструювання і моделювання одягу	D ₁	2	0,567	3,033	2,466
Розробка проектів	D ₂	3	0,275	17,19	16,915

Примітка: x_{cp} – середній показник рівня сформованості в експериментальній вибірці;

y_{cp} – середній показник рівня сформованості в контрольній вибірці.

Ефективність методики навчання визначається як середньозважена величина всіх показників ефективності за формулою:

$$E_{\phi} = \frac{k_1 M_1 + k_1 M_2 + k_2 K_1 + k_2 D_1 + k_3 D_2}{k_1 + k_1 + k_2 + k_2 + k_3},$$

де, k – коефіцієнт вагомості даних показників: $k_1 = 3$ бали – високий коефіцієнт вагомості; $k_2 = 2$ бали – середній коефіцієнт вагомості; $k_3 = 1$ бал – низький (найменш вагомий).

Обробка експериментальних даних вказує на те, що інтегрований показник рівнів сформованості вмотивованості до навчально-пізнавальної діяльності та активної самостійності студентів; сформованості системи знань, умінь і навичок; здатності до перетворювальної діяльності - дорівнює 8,667 %. Таким чином, результати експерименту засвідчили позитивну динаміку експериментальної вибірки під впливом розробленої нами методики навчання конструювання і

моделювання одягу. Ефективність навчання студентів за запропонованою нами методикою у порівнянні з традиційною зросла на $\approx 8,7\%$.

Отже, на основі дослідно-експериментальної роботи доведено, що запропонована методика навчання майбутніх учителів технологій є доцільною і такою, що може бути запровадженою в навчальний процес вищої школи.

ВИСНОВКИ

1. На основі аналізу наукових робіт вітчизняних і зарубіжних авторів та психолого-педагогічної літератури з даної проблематики виявлено напрями підвищення ефективності навчання, що виражається: у застосуванні педагогічних інновацій у навчальному процесі, які сприяють більш ефективному опануванню змістом та набуттям студентами навичок отримувати навчальну інформацію, перевіряти рівень її засвоєння і закріплювати вивчене, набувати якостей, необхідних для майбутньої професійної діяльності; у підвищенні ефективності навчання шляхом поєднання традиційних форм і методів навчання з інноваційними підходами у процесі розробки методик предметного навчання.

За підсумками аналітичного добору і визначення інноваційних підходів до розробки методик предметного навчання висунуто припущення, що ефективність методики навчання конструювання і моделювання одягу в процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій підвищиться, якщо розробляти її як педагогічний проект на засадах середовищного та технологічного підходів.

2. Внаслідок проведеного наукового дослідження з проблем освітнього середовища навчання розроблено модель предметно-орієнтованого середовища навчання конструювання і моделювання одягу, компонентами якого є ціннісно-цільовий, просторово-предметний, інформаційно-знанієвий, дослідно-діяльнісний, технологічний, соціальний, результативний. Внаслідок взаємодії означених компонентів у майбутніх учителів технологій формується здатність розвивати здібності учнів до перетворювальної діяльності, що в цілому забезпечує проектно-технологічну діяльність, яка лежить в основі освітньої галузі «Технології».

3. Доведено, що необхідними аспектами технологізації методики навчання конструювання і моделювання одягу є: діагностування цілей навчання конструювання і моделювання одягу, наявність навчальних матеріалів та організація всього навчального процесу відповідно до навчальних цілей, контроль і оцінка результатів навчання як обов'язкова функція управління навчальним процесом. Реалізація запропонованої методики можлива шляхом створення предметно-орієнтованого освітнього середовища та впровадження до навчального процесу технологій проблемного та проектного навчання, ділових ігор, авторизованого навчання.

4. Здійснено добір і структурування навчальної інформації з конструювання і моделювання одягу як результат дидактичного опрацювання системи знань, умінь та навичок, необхідних для ефективної фахової підготовки майбутніх учителів технологій. При цьому реалізація організаційно-педагогічної моделі структурування навчального матеріалу з конструювання і моделювання одягу можлива за умови використання технології інтеграції в освіті та технології модульного навчання.

5. Для перевірки ефективності методики навчання конструювання і моделювання одягу визначено і обґрунтовано систему рівнів, показників і критеріїв, які дали змогу з'ясувати рівні навчальних досягнень студентів з конструювання і моделювання одягу та діагностувати результати експериментальної апробації.

Результати формувального експерименту свідчать про те, що показники навчальних досягнень студентів з конструювання і моделювання одягу в експериментальних групах вищі на $\approx 8,7\%$, ніж у контрольних. Це підтверджує викладене в дисертації припущення, що підготовка майбутніх учителів технологій з конструювання і моделювання одягу покращиться за умови проектування навчального процесу на засадах середовищного та технологічного підходів, а також врахування закономірностей і методичних умов формування системи знань, умінь і навичок шляхом навчально-методичного забезпечення та впровадження сучасних технологій навчання, єдності змісту і технологічного інструментарію засвоєння матеріалу, гнучкої адаптивної структури і логіки організації навчального процесу.

Водночас проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми та свідчить про необхідність його подальшої розробки.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Статті у фахових виданнях та наукових збірниках:

1. *Гуменюк Т. Б.* Аналіз та порівняльна характеристика систем крою деталей одягу / *Т. Б. Гуменюк* // Трудова підготовка в закладах освіти. Вид-во «Педагогічна преса» – 2005, № 1. С. 23 – 27.

2. *Гуменюк Т. Б.* Критерії оцінювання знань і умінь студентів як засіб діагностики якості успішності / *А. І. Макаренко, Т. Б. Гуменюк* // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5 Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 24: збірник наукових праць / за наук. ред. *О. В. Биковської*. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 236 с. С. 91 – 98.

3. *Гуменюк Т. Б.* Моделювання в педагогічній діяльності / *Т. Б. Гуменюк* // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 13 Проблеми трудової та професійної підготовки. – Випуск 7: зб. наукових праць – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 280 с. С. 66 – 72.

4. *Гуменюк Т. Б.* Модернізація навчального процесу підготовки вчителя технологій у контексті сучасних освітніх завдань / *Т. Б. Гуменюк* // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5 Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 13: збірник наукових праць / За ред. *М. С. Корця, П. В. Дмитренка*. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 249 с. С. 82 – 89.

5. *Гуменюк Т. Б.* Навчальне середовище сучасних педагогічних систем / *Т. Б. Гуменюк* // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5 Педагогічні науки: реалії та перспективи. –

Випуск 25: збірник наукових праць / за наук. ред. О. В. Биковської, П. В. Дмитренка. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 317 с. С. 50 – 53.

6. *Гуменюк Т. Б.* Науково-методичні засади забезпечення системи професійної підготовки бакалаврів – вчителів технологій і креслення / М. С. Корець, Т. Б. Гуменюк // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / Гол. ред. М. Т. Мартинюк – Умань: ПП Жовтий О.О., 2010. – Ч. 2. – 396 с. С. 291 – 303.

7. *Гуменюк Т. Б.* Проектування як педагогічний феномен / Т. Б. Гуменюк // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 13 Проблеми трудової та професійної підготовки: зб. наукових праць. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – Випуск 13 – 279 с. С. 51 – 60.

8. *Гуменюк Т. Б.* Реалізація педагогічних інновацій у процесі підготовки майбутніх вчителів технологій / Т. Б. Гуменюк // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5 Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 27: збірник наукових праць / за наук. ред. В.П.Сергієнка. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 370 с. С. 58 – 63.

9. *Гуменюк Т. Б.* Сучасний погляд на технологію проектування швейних виробів / Т. Б. Гуменюк // Трудова підготовка в закладах освіти. Вид-во «Педагогічна преса» - 2004, № 1. С. 35 – 38.

10. *Гуменюк Т. Б.* Теоретичні основи проектування навчальних планів у системі підготовки вчителя трудового навчання / Т. Б. Гуменюк, М. С. Корець // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5 Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 7: збірник наукових праць / За ред. П. В. Дмитренка, В. Д. Сиротюка. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – 203 с. С. 66 – 74.

Матеріали конференцій, тези:

11. *Гуменюк Т. Б.* Шляхи оптимізації нормативної частини змісту підготовки бакалавра, майбутніх вчителів технологій і креслення / М. С. Корець, Т. Б. Гуменюк // Інновації в педагогічній освіті Європейського простору. Матеріали науково-практичної конференції. 27 – 28 вересня 2009 р. – Полтава, 2009. – 390 с. С. 68 – 73.

Науково-методичні видання:

12. *Гуменюк Т. Б.* Методичні рекомендації до курсової роботи з основ швейного виробництва для спеціальності «Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання» напряму підготовки «Педагогічна освіта», спеціалізація: «Обслуговуюча праця», «Конструювання та моделювання одягу» / Т. Б. Гуменюк. – К., 2002. – 53 с.

13. *Гуменюк Т. Б.* Методичні рекомендації до курсової роботи з технічного моделювання та художнього оформлення одягу для спеціальності «Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання» напряму підготовки «Педагогічна освіта», спеціалізація: «Конструювання та моделювання одягу» / Т. Б. Гуменюк. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – 51 с.

14. *Гуменюк Т. Б.* Програми вищих педагогічних закладів освіти для спеціальності «Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання» напряму підготовки «Педагогічна освіта». / Т. Б. Гуменюк, В. К. Сидоренко, Г. В. Терещук, С. П. Павх // – Тернопіль: Видавництво ТНПУ, 2006. – 148 с.

15. *Гуменюк Т. Б.* Програми і методичні рекомендації до проведення технологічної практики для вищих навчальних закладів напряму підготовки 010103 «Технологічна освіта». / Т. Б. Гуменюк, А. І. Макаренко // – К.: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 64 с.

16. Наскрізна програма практики студентів напряму підготовки – 0101 Педагогічна освіта спеціальності – 6.010103, 7.010103, 8.010103 Технологічна освіта. Укладачі: А. І. Батрак, Т. Б. Гуменюк, Г. С. Зікій та ін. Збірник наскрізних програм практик студентів за спеціальностями університету / редкол.: В. П. Андрущенко, В. П. Бех, Г. І. Волинка та ін.; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 489 с.

17. Технологія: освітньо-професійний комплекс (частина I): галузь знань 0101 – Педагогічна освіта, напрям підготовки 010103 – Технологічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень – 6.010103 «Бакалавр технологічної освіти»: Посібник / Упоряд.: М. С. Корець, Т. Б. Гуменюк, А. І. Макаренко, О. П. Гнеденко / За ред. доктора пед. наук, проф. М. С. Корця. – К.: НПУ, 2010. – 368 с.

18. Технологія: освітньо-професійний комплекс (частина II): галузь знань 0101 – Педагогічна освіта, напрям підготовки 010103 – Технологічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень – 6.010103 «Бакалавр технологічної освіти»: Посібник / Упоряд.: М. С. Корець, Т. Б. Гуменюк, А. І. Макаренко, О. П. Гнеденко / За ред. доктора пед. наук, проф. М. С. Корця. – К.: НПУ, 2010. – 400 с.

19. Трудове навчання. Обслуговуючі види праці: підручник для 9-го класу загальноосвітніх закладів / авт. кол.: О. П. Гнеденко, Т. С. Мачача, Н. Г. Левченко, Т. Б. Гуменюк та ін.. – К.: Педагогічна думка, 2009. – 256 с.

АНОТАЦІЯ

Гуменюк Т.Б. Методика навчання конструювання і моделювання одягу в процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни). – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2011.

Дисертація присвячена дослідженню питань ефективності навчання студентів педагогічних ВНЗ конструювання і моделювання одягу з використанням педагогічних інновацій у методиці предметного навчання.

У роботі досліджено теоретико-методологічні основи педагогічного проектування, розкрито сутність технологічного підходу в навчальному процесі, визначено процес формування та структуру освітнього середовища для розробки предметної методики навчання.

У дисертації запропоновано теоретично обґрунтовану модель предметно-орієнтованого середовища навчального процесу з конструювання і моделювання одягу, розроблено та обґрунтовано методику навчання відповідної дисципліни

шляхом створення навчально-методичного комплексу та технологізації предметної методики навчання, здійснено добір та структурування навчального матеріалу, який покладено в основу програми навчальної дисципліни «Конструювання і моделювання одягу», а також експериментально доведено її ефективність у процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

Ключові слова: майбутні вчителі технологій, методика предметного навчання, педагогічне проектування, освітнє середовище навчання, технологія навчання, конструювання і моделювання одягу, ефективність навчання.

АННОТАЦІЯ

Гуменюк Т.Б. Методика обучения конструированию и моделированию одежды в процессе профессиональной подготовки будущих учителей технологий. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения (технические дисциплины). – Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. - Киев, 2011.

Диссертация посвящена исследованию вопросов эффективности обучения студентов педагогических вузов конструированию и моделированию одежды с использованием педагогических инноваций в методике предметного обучения.

На основе анализа научных работ отечественных и зарубежных авторов и психолого-педагогической литературы по данной проблематике определены направления повышения эффективности обучения конструированию и моделированию одежды в процессе профессиональной подготовки будущих учителей технологий, что выражается: в применении педагогических инноваций для разработки методики обучения конструирования и моделирования одежды, которая будет способствовать более эффективному овладению содержанием и приобретением студентами навыков получать учебную информацию, проверять уровень ее усвоения и закреплять изученное, формировать качества, необходимые для будущей профессиональной деятельности; в повышении эффективности обучения конструирования и моделирования одежды будущими учителями технологий путем сочетания традиционных форм и методов обучения с инновационными подходами в проектировании учебного процесса.

В диссертации предложено теоретически обоснованную модель предметно-ориентированной среды учебного процесса по конструированию и моделированию одежды, компонентами которой являются ценностно-целевой, пространственно-предметный, информационно-знаниевый, опытно-деятельностный, технологический, социальный, результативный, которые находятся в тесном взаимодействии.

Доказано, что необходимыми аспектами технологизации методики обучения конструирования и моделирования одежды являются: диагностированная цель обучения конструированию и моделированию одежды; наличие учебных материалов и организация всего учебного процесса согласно учебных целей; контроль и оценка результатов обучения как обязательная функция управления учебным процессом.

Реализация предложенной методики возможна путем создания учебно-методического комплекса учебной дисциплины и внедрение в учебный процесс технологий проблемного и проектного обучения, деловых игр.

В диссертации осуществлен отбор и структурирование учебной информации по конструированию и моделированию одежды как результат дидактической проработки системы знаний, умений и навыков, необходимых для эффективной профессиональной подготовки будущих учителей технологий.

При этом реализация организационно-педагогической модели структурирования учебного материала по конструированию и моделированию одежды возможна при использовании технологии интеграции в образовании и технологии модульного обучения.

В ходе исследования экспериментально доказана эффективность применения разработанной методики обучения конструирования и моделирования одежды в процессе профессиональной подготовки будущих учителей технологий. Результаты формирующего эксперимента свидетельствуют о том, что показатели учебных достижений по конструированию и моделированию одежды и профессионально направленного личностного развития будущих учителей технологий в экспериментальных группах выше, чем в контрольных. Это подтверждает изложенную в диссертации гипотезу о том, что профессиональная подготовка будущих учителей технологий в области конструирования и моделирования одежды улучшится при условии проектирования учебного процесса на основе средового и технологического подходов, а также с учетом закономерностей и методических условий формирования системы знаний, умений и навыков путем учебно-методического обеспечения и применения современных технологий обучения, единства содержания и технологического инструментария усвоения гибкой адаптивной структуры и логики организации учебного процесса.

Ключевые слова: будущие учителя технологий, методика предметного обучения, педагогическое проектирование, образовательная среда обучения, технология обучения, конструирование и моделирование одежды, эффективность обучения.

ABSTRACT

Humeniuk T.B. Methods of teaching design and modeling clothes in the professional training of future teachers of technology. – Manuscript.

Thesis for a Candidate of Pedagogical Science Degree, specialty 13.00.02 – Theory and Methods of Teaching (technical subjects). – Drahomanov National Pedagogical University. – Kyiv, 2011.

Thesis is devoted to the research of the effectiveness of training high school students design and modeling clothes using teaching innovations.

In this work the theoretical and methodological foundations of educational design have been investigated. The essence of technological approach in the educational process, the formation, and the structure of the educational environment for the development of academic discipline – teaching methods has been determined.

A theoretically grounded model of object-oriented environment of the educational process of design and modeling clothes has been suggested. There was developed and

experimentally proved methods of teaching a discipline by creating a systematical teaching complex and technolization of teaching methods, by selecting and structuring learning material, that was based on educational program of discipline Design and modeling clothes.

The study experimentally proved the effectiveness of using developed methods of teaching design and modeling clothes in the professional training of future teachers of technology.

Keywords: future teachers of technology, methods of teaching the academic discipline, pedagogical design, educational environment of study, technology of education, design and modelling clothes, the effectiveness of training.